

Visioner for en ny landbrugs- politik

Alarmerende behov for nytænkning af EU's
landbrugspolitik og forvaltning
af landbrugsjorden

VI BØR HAVE RET TIL ET LANDBRUG, DER PASSER PÅ NATUREN,
OG SOM LANDMANDEN KAN LEVE AF!

VI BØR HAVE RET TIL SUND MAD OG RENT VAND
- OGSÅ I FREMTIDEN!

VI BØR HAVE RET TIL MANGFOLDIGE LANDOMRÅDER
OG ET RIGT DYRE- OG PLANTELIV!

JAK TIL MADSUVERÆNITET OG AGROØKOLOGI!
NEJ TAK TIL DET INDISTRUELLE LANDBRUG!

NEJ TAK TIL ET ØDELÆGGENDE FORBRUG AF ANIMALSKE PRODUKTER
OG URETFÆRDIGT LANDFODAFTRYK UDEN FOR EUROPAS GRÆNSER!

Landbrugets miljøbelastning må stoppe

Den dominerende landbrugsmodel har bevirket, at jordens frugtbarhed og mangfoldigheden af dyr- og planter er faldet voldsomt. Forskning viser, at mere end 3/4 af de flyvende insekter er forsvundet fra Tysklands natur i løbet af de seneste 27 år. Forklaringen på den dalende biodiversitet og frugtbarhed er store marker med monokulturer, luft- og vandforurening, og landbrugsmetoder, der medfører erosion, jordpakning og mindre organisk materiale i jorden, samt sprøjtegifte, der dræber dyr og planter, og er til fare for både menneskers og dyrs sundhed. Luften forurenes med ammonium, metan og nitritter fra husdyrgødning og kunstgødning til skade for biodiversiteten. Vand overforbruges og forurenes med blandt andet kvælstof og fosfor. Den animalske produktion er især et problem, fordi den står for 70 procent af EU's landfodaftryk (landbrugsprodukters arealforbrug). Cirka 80 procent af Danmarks landbrugsland benyttes til at dyrke foder til animalsk produktion. Landbruget står bag over en fjerdedel af Danmarks klimaaftryk.

”Det tager 1.000 år at danne tre centimeter [muldjord], og hvis ødelæggelsen fortsætter med den nuværende fart, vil hele verdens øverste jordlag være væk om 60 år.”

Udtalelse fra en ledende FN-embedsmand til Reuters.

En anden landbrugsmodel er nødvendig

FN-eksperter peger på, at miljøproblemerne er:

“[...] specifikt knyttet til ’industrilandbruget’: De input-intensive monokulturer af afgrøder og de intensive kvægbrug, som i dag dominerer landbrugslandskabet. Den ensretning, der er kernen i disse systemer, og deres afhængighed af kunstgødning, pesticider og forebyggende brug af antibiotika fører systematisk til negative resultater og til sårbarhed” og at “Dokumentation for, at et grundlæggende skift er nødvendigt, er i dag »overvældende«”.

The International Panel of Experts on Sustainable Food Systems (IPES).

Ikke desto mindre lægger Europa-Kommissionens nye udspil til en landbrugsreform op til fortsat fremgang for de store, industrielle landbrug og firmaer - på bekostning af de små - og til fortsat stor animalsk produktion. Det er til stor skade for miljø og klima.

Fordele ved økologi

Økologi forbedrer jordens sundhed og kvalitet - bl.a. ved at lagre kulstof og kvælstof, mindske erosion, modvirke støv og øge jordens næringsindhold - og kan bidrage til øget produktion. Derudover betyder økologi, at vi undgår forurening af overfladevand og grundvand, og økologi øger biodiversiteten, modvirker skade på bestøvere, mindsker risikoen for at mennesker og dyr udsættes for giftstoffer, bidrager til biologisk kontrol af skadedyr og kan bidrage til levesteder for vilde dyr og planter.

Tid til et retfærdigt landbrug

Tre procent af gårdejerne ejer over halvdelen af EU's landbrugsland, mens 75 procent ejer blot 11 procent af jorden. Det sidste årti har EU mistet en tredjedel af de små landbrug, fordi EU's politik fremmer de store, industrielle landbrug. I samme periode er arealet anvendt af store landbrug steget med 15 procent. EU understøtter dette. 80 procent af EU's landbrugsstøtte går til 20 procent af landbrugene.

For at afhjælpe dansk landbrugs enorme gæld vedtog man i 2015 en ændring af landbrugsloven, der blandt andet har gjort det muligt for udenlandske kapitalfonde at købe dansk landbrugsjord. Det indgår i en større tendens til, at landmænd mister kontrollen med landbrugsjorden. Overalt i Europa sker der en koncentration af jordbesiddelser, og i visse lande endda "land grabbing", hvor småbønder må afstå deres jord til kapitalstærke investorer.

Som tingene er nu, begunstiger EU's landbrugsstøtte de store landmænd, fordi den tildeles pr. hektar ("direkte betalinger"). For at skabe en mere retfærdig fordeling bør man indføre et loft på eksempelvis 500.000 kr. over, hvor meget den enkelte landmand kan modtage. Derudover bør Danmark udnytte EU's omfordelingsordning. Ordningen gør det muligt at afsætte 30 procent af EU's direkte landbrugsstøtte specifikt til landmændenes første 30 hektar. Det vil kunne hjælpe næsten 80 procent af de danske landmænd.

Forslag til reform af EU's landbrugspolitik

NOAH - Friends of the Earth Denmark - og Frie Bønder - Levende Land mener, at der er akut behov for, at der sker markante ændringer i forvaltningen af landbrugsjorden. EU's landbrugspolitik bør:

- skabe incitament til levering af offentlige goder og betale landmænd ud fra høje, obligatoriske miljø- og dyrevelfærdsstandarder. Landmænd, der ikke lever op til kravene, bør ikke kunne modtage støtte.
- reducere betalingen pr. landbrug i takt med, at størrelsen stiger - således kan man bevare jobs og liv på landet: omfordeling og et loft over hvor meget de store landbrug kan modtage i landbrugsstøtte.
- udfase den direkte og indirekte eksportstøtte samt støtte til fødevarerforarbejdnings- og -eksportfirmaer, der sælger usunde varer.
- øge støtten til økologiske landbrugspraksisser - og praksisser som permakultur og biodynamik - og udbredelse af deres produkter og understøtte landbrug i at droppe kemiske inputs og importeret foder.
- skabe incitament til økologiske proteinprodukter, mindre animalsk produktion og mere vegetabilsk produktion. Støtte op om, at dyrene kommer på græs.
- bakke op om naturbevarelsesstøtte for specifikke landbrugsregioner med høj naturværdi.
- målrette støtte til unge og de mindre landbrug.

EU's landbrugsstøttes fleksibilitet skal ikke være ensbetydende med, at medlemslandene kan vælge laveste fællesnævner, men skal i stedet dreje sig om fleksibilitet i forhold til, hvordan kravene implementeres.

Vi bør bevæge os væk fra EU's opdelte tosøjlesystem og gradvist udfase de direkte betalinger baseret på hektarstøtte for i stedet at sammentænke søjle 1 ("direkte betalinger") og søjle 2 ("landdistriktsmidler") på en måde, så søjle 1 ikke ugyldiggør søjle 2's miljøtiltag.

Politikerne og EU bør tage ansvar

EU's forbrug af landbrugsjord er halvanden gang så stort, som det tilgængelige areal i EU. Det store aftryk skyldes især den store animalske produktion, der optager hovedparten af EU's landbrugsland og kræver import af genmodificeret soja til foder. Over hele verden forringes landbrugsjorden, samtidig med at der inddrages endnu mere jord til fødevarerproduktion - og derfor bør EU tage ansvar. Da den animalske produktion tegner sig for så meget forurening og så store udledninger af drivhusgasser, må vi snarest sørge for at reducere den animalske produktion markant. Her må politikerne også komme på banen! En retfærdig landbrugspolitik skal skabe lokalt ejerskab over produktionen og forbruget, et lokalt, bæredygtigt forbrug af ressourcer frem for overudnyttelse af andre landes ressourcer og samtidig gøre det muligt at leve af at være en bonde, der passer på naturen og producerer sund mad.

Visioner for en ny landbrugspolitik. Alarmerende behov for nytænkning af EU's landbrugspolitik og forvaltning af landbrugsjorden

Tekst: Natalia Lehrmann, oktober 2017, for NOAH og Frie Bønder - Levende Land

Tak til Ole Færgeman, Inger Vedel, Henrik Kuske Schou og Werner Hedegaard for kommentarer

Layout: Rasmus Lind Greiner, lindgreiner.dk

Udgivet af NOAHs Forlag 2017, www.noah.dk

Trykt af Frederiksberg Trykkeri på 100 procent genbrugspapir

ISBN nr: 978-87-93536-33-3

STØTTET AF

EUROPA
nævnet